

Pioniers

IN DE POEL

Archeologische sporen van bewoning gaan terug tot de Romeinse tijd. De schaarse inheemse bewoners, de eerste pioniers, houden zich warm met het verstoken van veen, dat ze uit de bodem opgraven. Ondertussen onderhouden ze contacten met de Romeinen.

Ongeveer na het jaar 300 wordt dit gebied onleefbaar door een stijging van de zeespiegel, en weg zijn de pioniers. Het dikke veenpakket raakt met zout doordrongen, en bedekt met een laag zee-klei. Kreeken snijden hier doorheen.

Nieuwe pioniers verschijnen in de loop van de zevende/achtste eeuw in de Poel. De hogere zandruggen, die ontstaan als de kreeken dicht-slibben, bieden veilige omstandigheden voor de eerste bewoners. Het veen dient opnieuw als brandstof, en als grondstof voor zout. Dat trekt de aandacht van een Spaans-Joodse reiziger uit de tiende eeuw. Van het systematisch uitgraven van dit veen, dat zich onder een vruchtbare laag zee-klei bevindt, zijn veel archeologische sporen in de bodem bewaard gebleven. Het hoge gezag is dan nog ver weg. In elke nederzetting grijpt een familie van ambachtsheren de macht. Zij laten kasteelbergen, heuvels met bovenop een houten of stenen toren, bij hun dorpen opwerpen.

Na een overstroming in 1134 beginnen de overlevenden aan de aanleg van een ringdijk rond het Bevelandse kerngebied, die rond 1150 gereed is. Daarna komen de eerste parochies tot stand, de 'moeders' die aan de wieg van diverse dochterparochies staan. De ambachtsheren proberen elkaar vervolgens de loef af te steken met hun kerktorens, kerken en kastelen. Midden in het Poelgebied komen enkele dorpen tot stand waarvan de bewoners zich vooral op de



De Poel ca. 1550.

veenwinning richten: Wiksdorp, Sinoutskerke en Baarsdorp. Als het veenpakket uitgeput raakt, en de overheid een rem op het afgraven hiervan zet, stagneren deze kernen in hun ontwikkeling.

De ringdijk aan de noordflank van het Poelgebied, de 's-Heer Hendrikskinderdijk, wordt een belangrijke verkeersader. De kronkelige Poelwegen in het centrale gedeelte, aangelegd op de oorspronkelijke kreekruggen, behouden hun oude loop. De stad Goes met zijn weekmarkt is vanaf 1600 prima bereikbaar voor de bewoners van de Poeldorpen. Pas met de ruilverkaveling uit de jaren 1970 krijgt het Poelgebied moderne wegen en grote landbouwpercelen. Hier en daar blijven enkele restanten van het oude poelgebied als reservaat in stand. Het Poelbos bij Goes is een nieuw element in het Zeeuwse landschap.

Ten zuiden van de stad Goes komen vanaf de jaren 1950 bedrijventerreinen tot ontwikkeling. Die gaan, behalve het Marconigebied, allemaal De Poel heten. In 2022 begint de ontwikkeling van een nieuw gedeelte van het bedrijventerrein, gelegen tussen de al aangelegde bedrijven en het Poeldorp 's-Heer Hendrikskinderen. Bij archeologisch onderzoek komt er veel nieuwe informatie tevoorschijn over de bewoning en het gebruik van het Poelgebied. Reden genoeg om in de archeologie en de historie van het Poelgebied te duiken.



Romeins aardewerk voor restauratie.



De kerk van Nisse, ca. 18e eeuw.



^ Opening van de gemoderniseerde Oude Rijksweg bij 's-Heer Hendrikskinderen, 29 april 1988, links gedeputeerde J.D. de Voogd, rechts wethouder L.H. de Leeuw.

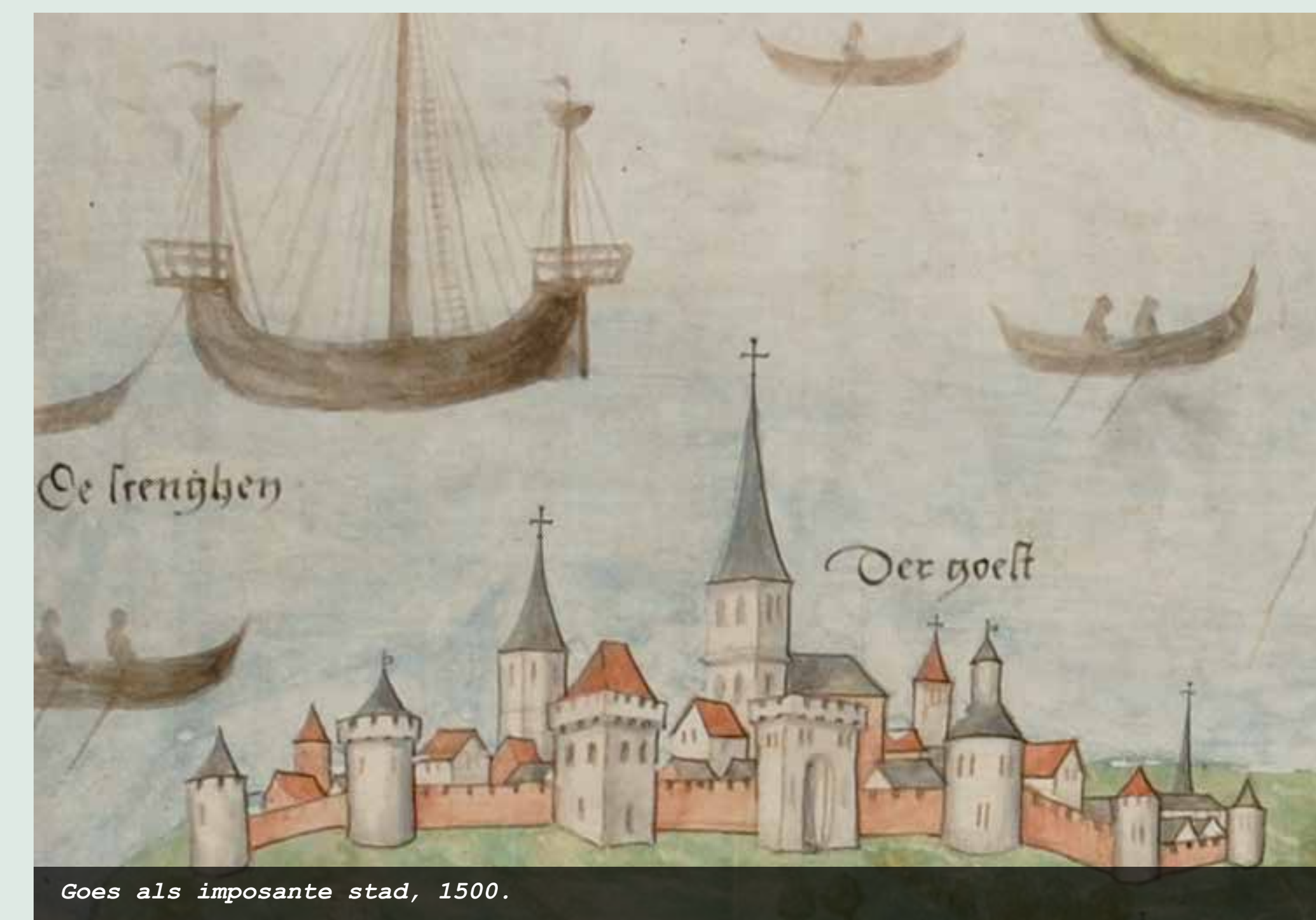


^ Turfwinning, Zuidhoek Schouwen, tijdens Eerste Wereldoorlog.



Nieuwe hallen in aanbouw, ca. 1953.

>> Opgraving Kapelle.



Goes als imposante stad, 1500.



Detail Hoge Huis bij Baarsdorp.